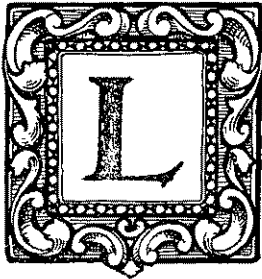

L'AMIC MORT

A pèrdua d'un amic, d'un ser volgut, és sempre punyent i alcaparadora; emperò únicament quan ens han sigut arrencats amors i afectes que portàvem arrellats a l'ànima, hem sentit dolor tan viva com en ocasió de la mort de D. Anton Pascual i Cugat. Es que a la pena per la desaparició de l'amic idolatrat, s'hi ha ajuntat l'amargor de contemplar la distància que ens separa d'aquells dies en què férem la coneixença del senyor Pascual, i la de recordar les il·lusions que enjoiaren la nostra joventut, il·lusions que s'han anat esvaïnt, però que, com el fum de la mirra, en desaparèixer, han deixat la sentor que aspirem amb avidesa en les hores plàcides de les sentimentals evocacions.

Per a nosaltres el senyor Pascual representa l'amistat franca, efusiva...; l'amistat amable i paternal; el patriotisme ben entès; el patriotisme del treball, de la perseverància, del sacrifici, de l'amor als homes i a les coses que amb nosaltres han conviscut; el guia assenyat que mai fa fer marra da al que el segueix; el bon seny ordenador i equànim; el conseller lleal. El senyor Pascual, era per a nosaltres el compendi de totes les virtuts i de totes les qualitats que poden engendrar la idolatria per un home

Fa ja molts anys que vaig fer la seva co-

neixença; l'Aladern, el mentor de la joventut reusenca de darreries del segle passat, va dir-me un dia:—Els senyors de la redacció de «Lo Somatent», us volen conèixer.—Al cap de poques hores entrava en aquell catau del carrer de Jesús on estava establerta la redacció del vell diari catalanista. Era una entrada fosca, amb més aspecte de celler o d'estable que de cenacle d'escriptors. Les parets, rònegues i humides; el sostre amb penjarelles de terenyines; al fons, dividint l'habitació, una estora penjada a tall de cortina; al centre de la estança, una taula desballestada, amb cobertor de diaris; i, entorn de la taula, el senyor Francisco Benavent, administrador del diari; el senyor Ramon Casals, redactor artístic; l'amic Colom i Escoda, redactor en cap; i el senyor Pascual, que omplia cada dia una secció del periòdic i estimulava als companys a treballar. Ell, el senyor Pascual, va ser qui em va rebre amb la seva característica cordialitat, i qui va donar satisfacció a la meva ingènua vanitat de noi que se sent orgullós d'alternar amb persones mereixedores de devota admiració. Des d'aquell dia i durant alguns anys, cada nit ens trobàvem reunits en el mateix lloc els esmentats senyors, i altres que en aquella època eren els capdavanters del catalanisme a Reus. Tots em tractaven amb exquisida deferència, tots despertaren en el meu cor sentiments de gratitud que no s'esborrarà mai més; emperò amb qui més vaig intimar, amb qui més vaig com-

penetrar-me, va ser amb el senyor Pascual, que es convertí en el meu preceptor. Ell me proporcionava bones lectures; ell me corregia els originals que jo presentava per a complir amb el càrrec de redactor del periòdic que se m'havia conferit; ell me feu secretari de l'associació catalanista; ell, en fi, era el meu amic i ha sigut essent-ho fins a l'hora de la mort, malgrat ésser divergents la seva ruta i la meua en el camp de la política, ben distint el nivell que cada u hem ocupat en la vida social, i diferent l'edat de l'un i l'altre. Quan el vaig conèixer, ell era un home de més de quaranta anys; jo no n'havia complert setze.

La seva representació social, les seves tasques de fabricant, els delicats càrrecs que exercia en les més prestigioses institucions de la població, no li ombrejaren mai ni la seva atractiva bonhomia, ni la seva simpàtica senzillesa, ni el seu entusiasme per la literatura i l'art. Aquí on és cosa

rara trobar homes dedicats a qüestions econòmiques que es preocupin dels problemes de l'esperit, el senyor Pascual adquiria als nostres ulls un relleu extraordinari; era realment un home exemplar.

La seva acció en el CENTRE DE LECTURA és de les més brillants i mereixedores d'elogi, i segurament la que dóna idea més clara de la personalitat complexa, dels coneixements enciclopèdics, i de l'amor a la cultura, del senyor Pascual. En O. Rovellat i Prat, o sigui el cordial company Anton Porta i Pallisé, en dedicar una de les seves admirables cròniques quinzenals al plorat amic, narrarà i comentarà, molt millor que jo ho faria, aquell temps en què el senyor Pascual oferí tot lo que tenia en profit d'aquest CENTRE DE LECTURA, objecte de les preferències i dels amors del gran amic quin record perdurarà en nosaltres amb la mateixa intensitat que el de les persones a qui hem estimat més.

PERE CAVALLÉ

